

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIZIŲ VALDYMO IR CIVILINĖS SAUGOS
ĮSTATYMO NR. VIII-971 40 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Įstatymo projektu siekiama aiškiau ir tiksliau nustatyti Vyriausybės įgaliojimus paskelbus ekstremaliąją situaciją riboti pagrindines žmogaus teises ir laisves (asmens judėjimo laisvę, nuosavybės ir būsto neliečiamumo teisę, teisę į privatų gyvenimą, ūkinės veiklos laisvę, viešųjų ir administracinių paslaugų teikimą ir kt.). Pagal dabartinį Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo (toliau - Įstatymas) 40 straipsnyje nustatytą reguliavimą, paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, Vyriausybė gali nustatyti Konstitucijoje įtvirtintų asmens teisių ir laisvių apribojimus. Nustatydama tokius apribojimus Vyriausybė turi nustatyti jų taikymo terminą, ne ilgesnį už valstybės lygio ekstremaliosios situacijos trukmę, laikydamosi proporcingumo principo, nepažeisdama sąžiningos konkurencijos ir ūkio subjektų lygiateisiškumo. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo 7 straipsnio 4 punktą suteikia Vyriausybei įgaliojimus skelbti ir atšaukti valstybės lygio ekstremaliąją situaciją. Sistemškai vertinant Įstatymo 7 ir 40 straipsniuose nustatytą reguliavimą darytina išvada, kad tiek ekstremaliosios situacijos trukmė, tiek ir jos metu nustatytų pagrindinių asmens teisių ir laisvių apribojimai yra priskiriami išimtinai Vyriausybės kompetencijai.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra pasisakęs, kad „Pagal Konstituciją riboti konstitucines žmogaus teises ir laisves galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo.“

Atsižvelgiant į Konstitucinio teismo doktriną manytina, kad esant tokiems platiems Vyriausybės įgaliojimams, parlamentinė kontrolė yra itin svarbi, kai kalbama apie asmens teisių ir laisvių apribojimus.

Šiuo įstatymo projektu siūloma patikslinti reguliavimą, susijusį su pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių apribojimų trukmės nustatymu paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją. Priėmus siūlomus pakeitimus Vyriausybės nustatytas apribojimų terminas negalėtų būti ilgesnis kaip 6 mėnesiai. Šis terminas Vyriausybės motyvuotu siūlymu Seimo nutarimu galėtų būti pratęsimas iki 6 mėnesių.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Seimo nariai Laurynas Kasčiūnas (tel. (8 5)239 6555, el. p. laurynas.kasciunas@lrs.lt),
Tomas Tomilinas (tel. (8 5) 239 6614, el. p. tomas.tomilinas@lrs.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai?

Pagal dabartinį reguliavimą Vyriausybei yra suteikti išimtiniai įgaliojimai nustatyti valstybės lygio ekstremaliosios situacijos trukmę ir jos metu pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių apribojimų taikymo trukmę.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Vyriausybei paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, Vyriausybės nustatytas pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių ribojimas negalėtų trukti ilgiau kaip 6 mėnesius. Esant poreikiui, Vyriausybės motyvuotu siūlymu Seimas galėtų šį terminą pratęsti iki 6 mėnesių. To nepadarius būtų laikoma, kad įvesti apribojimai atšaukiami. Šiais pakeitimais būtų nustatytas optimalus Vyriausybės ir Seimo galių balansas priimant sprendimus dėl Konstitucijoje įtvirtintų žmogaus teisių ir laisvių apribojimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai?

Įstatymo projekto priėmimas kriminogeninei situacijai ar korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai?

Verslo sąlygoms ir plėtrai įstatymo įgyvendinimas įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus įstatymo projektą kitų teisės aktų keisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymo projekte nėra naujų sąvokų.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus?

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti?

Įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)?

Papildomų biudžeto lėšų neprireiks.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Valstybės lygio ekstremalioji situacija.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia
Seimo nariai:

Laurynas Kasčiūnas
Tomas Tomilinas